

Justis
Ministerie van Justitie en Veiligheid

Jaarverslag *Landelijk* *Bureau Bibob*

2023

Voorwoord

In 2023 was het aantal adviesaanvragen dat werd ontvangen door het LBB lager dan verwacht. Net als in 2022 bleef dit aantal achter bij de significant hogere aantallen van de jaren daarvoor. Bestuursorganen noemen verschillende factoren als reden om minder aanvragen in te dienen. Waar in 2022 de coronaperiode nog werd genoemd als een van de redenen, blijkt nu de uitbreiding van de bevoegdheden van bestuursorganen voor het eigen onderzoek van invloed te zijn op het verminderde aantal aanvragen. Daarnaast wordt ook de arbeidsmarktkrapte als oorzaak genoemd, wat zowel bij bestuursorganen als bij samenwerkingspartners leidt tot capaciteitsgebrek. Dit alles kan van invloed zijn op een gang naar het LBB.

Voor het LBB stond 2023 vooral in het teken van verandering. Zo werd er verder gewerkt aan de uitvoering van de tweede tranche van de Wet Bibob die in oktober 2022 in werking is getreden. Vooral de ingebruikname van het Bibob-register had impact op het dagelijks werk van het LBB. Naast de reguliere uitvoering van taken voor het register zijn er ook technische ontwikkelingen doorgevoerd, bijvoorbeeld om gebruikersgemak te verhogen.

Het LBB wil wendbaar, relevant en toekomstbestendig blijven. Daarom is begin 2023 een organisatieontwikkeling gestart. Op verschillende onderwerpen wil het LBB beter aansluiten bij de behoeften van bestuursorganen. Zo is een nieuwe visie uitgewerkt op de uitvoering van de voorlichtingstaak van het LBB. Deze visie gaat onder andere over een nauwere samenwerking met de RIEC's binnen voorlichting, maar ook over het meer proactief aanbieden van de voorlichtingsactiviteiten. Het LBB en de RIEC's hebben financiële middelen toegekend gekregen om deze intensivering van de voorlichtingstaak in 2024 gezamenlijk uit te voeren en verder vorm te geven. Andere onderwerpen waarin het LBB zich heeft ontwikkeld in 2023 waren bijvoorbeeld relatiebeheer,

argumentatie van adviezen en leesbaarheid van brieven. Binnen het LBB is een kwaliteitscyclus ingericht om feedback van bestuursorganen en samenwerkingspartners, en de adviezen van de kwaliteitscommissie beter te borgen in de organisatie. Dit sluit ook aan bij de fase van de ontwikkeling waarin het LBB zich nu bevindt: van verandering naar verankering in 2024.

Iep Visser
Directeur Landelijk Bureau Bibob / Algemeen directeur Justis

Inhoud

Inleiding 4

Bibob in het kort 4

Leeswijzer 5

1 Adviezen 6

1.1 Adviezen 7

1.2 Evaluatie door bestuursorganen 9

2 Voorlichting 10

2.1 Lenteschool 11

2.2 Cursussen & presentaties 11

2.3 Ondersteuning tijdens het Bibob-traject 11

2.4 Helpdesk 11

2.5 Nieuwe visie op voorlichting 11

2.6 Nieuwsbrieven 12

3 Het Bibob-register 13

3.1 Gebruikers en verzoeken 14

3.2 Bestuursorganen 14

3.3 Overheidsawards: Beste Innovatie van 2023 15

4 Jurisprudentie 16

4.1 Uitspraken 17

4.2 Gevolgen LBB 17

5 Kwaliteitscommissie 18

6 Bibob in de media 20

Inleiding

Bibob in het kort

Met de Wet Bibob kunnen bestuursorganen¹ de achtergrond van een (rechts-)persoon onderzoeken in het kader van een vergunning- of subsidieverlening, bij het aangaan van een vastgoedtransactie of bij het gunnen van een overheidsopdracht. Indien een ernstig gevaar bestaat dat de aanvrager of zijn zakelijke omgeving crimineel verkregen vermogen aanwendt of strafbare feiten zal plegen in het licht van zijn bedrijfsvoering, kan het betreffende bestuursorgaan weigeren om met hem in zee te gaan. Zo wordt voorkomen dat de overheid criminele activiteiten faciliteert en wordt de bonafide ondernemer beschermd tegen oneerlijke concurrentie. Ook wordt de Wet Bibob vaak ingezet als instrument in de brede aanpak tegen ondermijning.

Om tot een zorgvuldig besluit te komen, kunnen bestuursorganen na het eigen Bibob-onderzoek het LBB verzoeken onderzoek te verrichten. Het LBB raadpleegt bij dat onderzoek een groot aantal andere open en gesloten informatiebronnen over de aanvrager en zijn zakelijke omgeving en komt uiteindelijk tot een conclusie over de mate van gevaar als bedoeld in artikel 3 van de Wet Bibob. Het LBB brengt vervolgens advies uit aan het bestuursorgaan over deze mate van gevaar.

Het LBB is onderdeel van Justis, de screeningsautoriteit van het ministerie van Justitie en Veiligheid die onder meer verantwoordelijk is voor het afgeven van de Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) en het toezicht op rechtspersonen. Justis is gecertificeerd volgens de ISO 9001 normering, de internationale norm voor kwaliteitsmanagementsystemen.

¹ De Wet Bibob maakt onderscheid tussen bestuursorganen en rechtspersonen met een overheids-taak. Ten behoeve van de leesbaarheid wordt in alle gevallen gesproken over bestuursorganen.

Leeswijzer

Met dit jaarverslag legt het LBB verantwoording af over de activiteiten in het jaar 2023. Het LBB voldoet hiermee aan de wettelijke verplichting van artikel 24 van de Wet Bibob, waarbij onze minister jaarlijks aan beide kamers der Staten-Generaal een openbaar verslag uitbrengt van de wijze waarop het LBB zijn taken in het afgelopen kalenderjaar heeft verricht.

In hoofdstuk 1 wordt de adviestaak van het LBB uiteengezet. In dit hoofdstuk komt onder andere het aantal aangevraagde en uitgebrachte adviezen aan bod. Ook wordt ingegaan op de doorlooptijden van de verrichte onderzoeken. In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op een aantal voorlichtingsactiviteiten en de nieuwe visie op voorlichting. Hoofdstuk 3 geeft inzicht in de ontwikkelingen van het Bibob-register in het eerste jaar na invoering. In hoofdstuk 4 wordt aandacht besteed aan voor het LBB van belang zijnde jurisprudentie, in hoofdstuk 5 aan de kwaliteitscontrole door de onafhankelijke kwaliteitscommissie. Ten slotte is in hoofdstuk 6 een aantal mediaberichten belicht, om een beeld te geven bij de toepassing van de Wet Bibob.

1

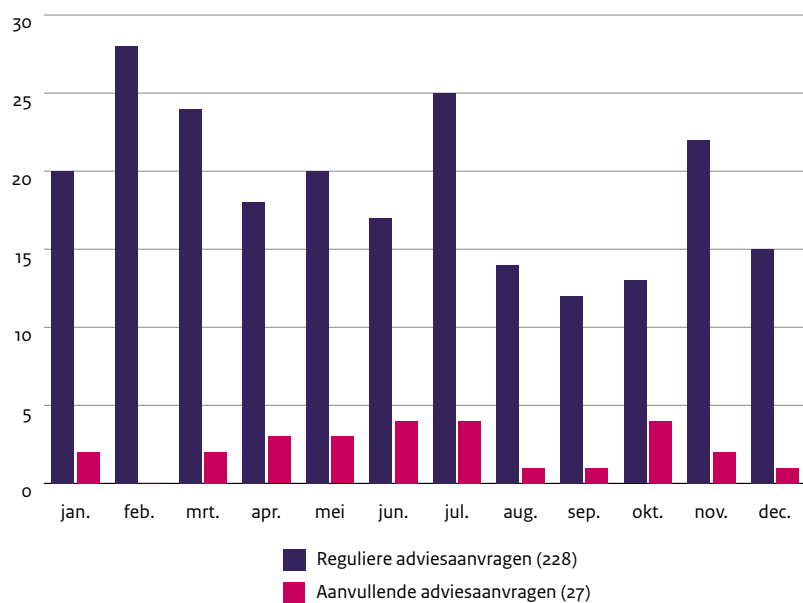
Adviezen

Bestuursorganen kunnen het LBB vragen onderzoek te doen en een advies te verlenen over de vraag of er een risico is op crimineel misbruik. Het LBB voert een Bibob-onderzoek uit en doet hierin een uitspraak (advies) over de mate van gevaar op crimineel misbruik. Op basis van dit advies neemt het bestuursorgaan een beslissing. Na de verstrekking van een dergelijk regulier advies aan bestuursorganen kunnen zij ook nog om een aanvullend advies vragen bij het LBB. Bijvoorbeeld in het geval het bestuursorgaan na een gevoerde zienswijzeprocedure nieuwe informatie heeft en aan de hand daarvan meer duidelijkheid nodig is over bepaalde aspecten van het advies alvorens over te gaan tot een beslissing.

1.1 Adviezen

Adviesaanvragen

In 2023 heeft het LBB in totaal 255 adviesaanvragen ontvangen. Het merendeel daarvan (228) betrof reguliere adviesaanvragen. De overige aanvragen (27) waren aanvullende adviezen. Dit zijn adviezen in procedures waarover al eerder is geadviseerd. Het onderstaande overzicht geeft het aantal adviesverzoeken over de maanden in 2023 weer:

Ten opzichte van 2022² is het aantal ontvangen adviesaanvragen in 2023 gestabiliseerd en is een verdere daling van het aantal adviesaanvragen ten opzichte van eerdere jaren niet doorgezet.

Het grootste deel van de adviesaanvragen uit 2023 is afkomstig van gemeenten. Hieronder is weergegeven welke bestuursorganen in 2023 de meeste adviezen hebben aangevraagd:

Aantal ontvangen adviezen	
Gemeente Rotterdam	32
Gemeente Eindhoven	17
Gemeente Utrecht	17
Gemeente Den Haag	13
Gemeente Amsterdam	9

² In 2022 ontving het LBB 262 adviesaanvragen.

Uitgebrachte adviezen

In 2023 bracht het LBB 237 adviezen uit³. 200 daarvan waren reguliere adviezen en 37 daarvan waren aanvullende adviezen. Het aantal uitgebrachte adviezen is in het onderstaande overzicht per maand weergegeven:

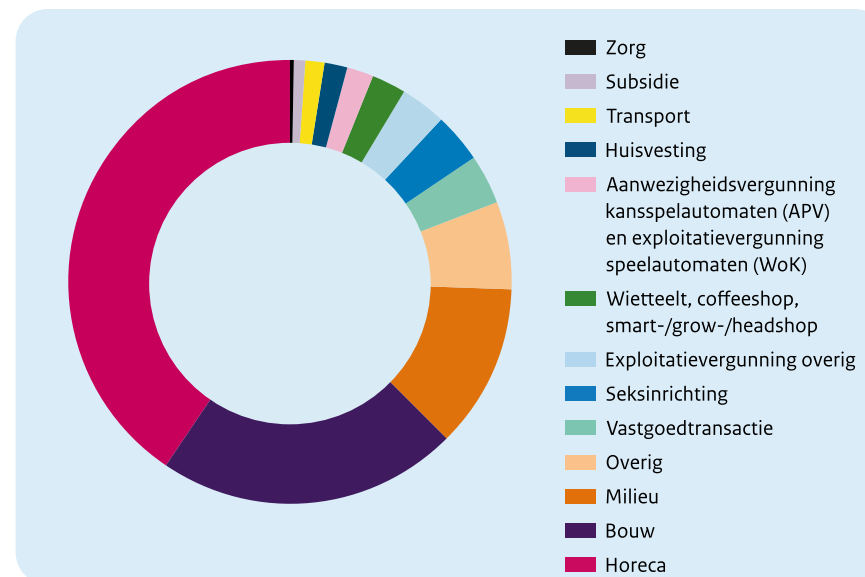
³ Het aantal verstrekte reguliere adviezen in 2023 ligt lager dan het aantal ontvangen reguliere adviesaanvragen in dat jaar. Reden hiervoor is dat in 2024 nog adviesaanvragen uit 2023 zijn of worden afgerond.

Doorlooptijden

In 2023 is 79,7% van de adviezen uitgebracht binnen de wettelijke adviestermijn van twaalf weken. Dit is een daling ten opzichte van 2022. Toen ging het namelijk om 83,7% van de adviezen die binnen de wettelijke adviestermijn werd uitgebracht.⁴

Adviezen per branche

Veruit de meeste adviezen hebben evenals in voorgaande jaren betrekking op de horecasector (96 uitgebrachte adviezen). In 2023 werden daarnaast 52 adviezen uitgebracht die zien op een bouwvergunning. Een verdeling van het aantal Bibob-adviezen per branche is in onderstaand overzicht weergegeven.

⁴ Door een systeemfout zijn in de jaarverslagen van het LBB van 2021 en 2022 verkeerde doorlooptijden gepresenteerd. In 2021 is 63,4% van de adviezen binnen de wettelijke adviestermijn uitgebracht (in plaats van 82%), in 2022 was dit 83,7% (in plaats van 89,9%).

1.2 Evaluatie door bestuursorganen

Het LBB verstuurt na het uitbrengen van een (aanvullend) advies een evaluatieformulier aan het bestuursorgaan dat het advies heeft aangevraagd. Deze evaluatieformulieren worden gebruikt om de kwaliteit van de adviezen en de dienstverlening te verbeteren, om zo de toepasbaarheid van de adviezen te garanderen.

Bestuursorganen hebben over slechts 37 van de in 2023 uitgebrachte (aanvullende) adviezen een evaluatieformulier ingevuld. Dat heeft de volgende gemiddelde cijfers op een schaal van 1-10 opgeleverd:

	2019	2020	2021	2022	2023
Doorlooptijd	7,5	8	7,5	6,4	7,7
Leesbaarheid	8,5	8	8,5	8,1	8,2
Volledigheid	8	7,5	7,5	8	8,1
Communicatie	8	8,5	9	8	8,2

In 2023 is een start gemaakt met herijken en verder digitaliseren van het evaluatieformulier. Hiermee hoopt het LBB de respons te kunnen verhogen. Het nieuwe, online evaluatieformulier zal in de loop van 2024 worden geïmplementeerd.

Voorlichting

Vanuit de tweede wettelijke taak begeleidt het LBB bestuursorganen bij de toepassing van de Wet Bibob. Op meerdere manieren probeert het LBB zo veel mogelijk kennis met bestuursorganen te delen over de toepassing en reikwijdte van de Wet Bibob. In 2023 bestond deze voorlichting onder andere uit de volgende activiteiten.

2.1 Lenteschool

Het LBB organiseerde in mei 2023 een Bibob Lenteschool op locatie in Den Haag. Tijdens de verschillende workshops werd aandacht geschonken aan diverse thema's waaronder actualiteiten, Bibob-jurisprudentie, vastgoedtransacties, financieel onderzoek en (organisatorische) ontwikkelingen binnen het LBB zelf. Het LBB werkte daarbij samen met externe partners, zoals het RIEC Noord-Nederland en het RIEC Noord-Holland. Tijdens deze editie namen honderden professionals uit het hele land deel aan verschillende workshops.

2.2 Cursussen & presentaties

Het LBB verzorgde ook in 2023 voor doelgroepen variërend van ambtenaren tot bestuurders landelijk cursussen en presentaties over diverse thema's binnen het Bibob-vakgebied. Het doel van deze trainingen en cursussen is om bestuursorganen beter uit te rusten voor de toepassing van de Wet Bibob. Daarnaast verzorgde het LBB presentaties en workshops onder meer tijdens het Landelijk Bibob Congres. Ook verzorgde het LBB een presentatie aan vertegenwoordigers van Caribisch Nederland, omdat zij de wens hebben om de Wet Bibob daar toe te passen. Vanuit overheidsinstanties blijft er een grote vraag bestaan naar verschillende Bibob-cursussen en andere vormen van voorlichting die het LBB aanbiedt.

2.3 Ondersteuning tijdens het Bibob-traject

Waar nodig bood het LBB in 2023 ondersteuning bij concrete adviesaanvragen, zonder daarbij in het onderzoek of het besluit van het bestuursorgaan te treden. Wanneer een bestuursorgaan voor het eerst of na langere tijd een adviesaanvraag indient, vindt over het algemeen een intakegesprek plaats. Soortgelijke gesprekken vinden ook plaats wanneer het onderzoek op voorhand (juridisch) complex lijkt te zijn. Tijdens deze gesprekken bespreekt het LBB onder meer het eigen onderzoek van het bestuursorgaan, de reikwijdte van het

onderzoek van het LBB en de wijze van onderzoeken. Ook wordt uitleg gegeven over het traject dat een bestuursorgaan doorloopt na ontvangst van het Bibob-advies, zoals bijvoorbeeld over de vergewis- en geheimhoudingsplicht.

2.4 Helpdesk

Op de website van Justis is veel informatie te vinden over de Wet Bibob en de daaraan gerelateerde onderwerpen. Daarnaast beantwoordt het LBB – in het kader van de helpdeskfunctie – dagelijks meerdere inhoudelijke vragen via de telefoon en e-mail. Een veelgestelde vraag is of een bepaalde situatie geschikt is voor toepassing van de Wet Bibob en of een aanvraag van een Bibob-advies bij het LBB is aan te raden.

2.5 Nieuwe visie op voorlichting

Begin 2023 heeft het LBB een interne ontwikkelagenda opgesteld. Het doel van de ontwikkeling is dat het LBB wendbaar, relevant en toekomstbestendig is en blijft. Input voor de ontwikkelagenda waren de behoeften van de bestuursorganen, van de Directie Veiligheid en Bestuur (opdrachtgever van het LBB), en van het LBB zelf. Ook is het advies hierover van bureau Berenschot opgenomen in de ontwikkelagenda. Een van de pijlers van deze ontwikkelagenda was het ontwikkelen van een nieuwe visie op de voorlichtingstaak om daarmee nog beter te kunnen voldoen aan de behoeften aan voorlichting over de Wet Bibob bij bestuursorganen. In samenwerking met verschillende ketenpartners, waaronder de RIEC's, heeft het LBB in 2023 deze nieuwe visie verder verkend. De visie gaat over de ontwikkeling van een uitgebreider voorlichtingsaanbod aan cursussen op verschillende Bibob-thema's, voor zowel beginnende als voor meer gevorderde Bibob-medewerkers. Ook beoogt het LBB met de nieuwe visie, in samenwerking met de ketenpartners, regelmatig voorlichting aan te bieden in verschillende regio's in het land. Zo wordt het voor de bestuursorganen gemakkelijker en laagdrempeliger om voorlichting over de Wet Bibob bij te wonen.

Tot slot werkt het LBB samen met haar partners aan een platform waarop deze voorlichtingsactiviteiten in het land overzichtelijk staan weergegeven. Het LBB verwacht uitvoering te kunnen geven aan deze nieuwe visie op voorlichting door onder meer een vergrote personele inzet op het vlak van relatiebeheer en externe voorlichting. In 2024 wordt verder uitvoering gegeven aan deze nieuwe visie, met als doel om de kwaliteit en reikwijdte van de voorlichting en daarmee het algehele kennisniveau over de Wet Bibob bij bestuursorganen te vergroten en te waarborgen.

2.6 Nieuwsbrieven

Het LBB brengt met enige regelmaat een nieuwsbrief uit voor bestuursorganen en andere belanghebbenden met informatie over de activiteiten en over ontwikkelingen op het gebied van de Wet Bibob. Zo schenkt het LBB hierin aandacht aan uitspraken van de Raad van State over Bibob-zaken en deelt het LBB kennis en expertise over de wet en wetsontwikkelingen. De nieuwsbrief telde in 2023 ruim 1.000 abonnees. Bent u ook geïnteresseerd in de nieuwsbrieven en/of wilt u zich hier ook op abonneren, neemt u dan contact op met het de helpdesk van het LBB via telefoonnummer +31 88-998 22 50 of per e-mail via bibob@justis.nl.

3

Het Bibob- register

Het Bibob-register is een online register waarin overheidsinstanties en het LBB gevaarsconclusies en meldingen van terugtrekkingen⁵ registreren. Het register is sinds de invoering van de tweede tranche van de Wet Bibob in oktober 2022 in gebruik en wordt door bestuursorganen benut om meer informatie te verkrijgen voorafgaande of gedurende een eigen Bibob-onderzoek.

⁵ Meldingen van terugtrekkingen over de betrokkene uit de procedure nadat een eigen onderzoek is gestart of nadat advies is gevraagd aan het LBB (artikel 7a, lid 8 Wet Bibob).

Met het register kunnen bestuursorganen ter versterking van hun informatiepositie bij het LBB navragen of eerder door het LBB of een ander bestuursorgaan een gevaar is gesignaleerd over de betrokkene of andere Bibob-relaties naar wie Bibob-onderzoek wordt gedaan. Vervolgens kunnen bestuursorganen bij het LBB of het andere bestuursorgaan over de geregistreerde gevaarsconclusie nadere informatie opvragen.

3.1 Gebruikers en verzoeken

Na de ingebruikname in 2022 is het Bibob-register in 2023 een steeds voornamer instrument gebleken in het Bibob-domein. Het aantal gebruikers, maar ook het aantal geregistreerde gevaarsconclusies en informatieverzoeken dat werd ingediend via het register is in 2023 flink toegenomen. Dit blijkt ook uit de cijfers. In het jaar 2023 heeft het LBB in totaal 5.657 informatieverzoeken ontvangen via het Bibob-register. Kort voor de jaarwisseling naar 2024 kon het duizendste gebruikersaccount verstrekt worden. In totaal hebben inmiddels meer dan 400 verschillende bestuursorganen en organisaties met een overheidstaak toegang tot het register.

Bibob-register	1 januari 2023	31 december 2023
Aantal gebruikersaccounts	741	1.002
Aantal ingediende informatieverzoeken	732	6.389
Aantal geregistreerde gevaarsconclusies	285	680

Ook kwamen bij het LBB in de loop van het jaar de eerste adviesaanvragen binnen waarin nadrukkelijk werd verwezen naar informatie die was verkregen uit het Bibob-register. Omdat gevaarsconclusies vijf jaar geregistreerd blijven, zal het register de komende jaren nog verder gevuld raken en bestuursorganen vaker van relevante informatie kunnen voorzien. Het Bibob-register ontwikkelt zich op deze manier tot een belangrijk onderdeel van de Bibob-procedure en daarmee in de waarborging van de integriteit van de overheid en de strijd tegen ondermijnende criminaliteit.

3.2 Bestuursorganen

Bestuursorganen hebben zelf ook toegang tot het register om hierin hun eigen gevaarsconclusies en meldingen van terugtrekkingen uit een Bibob-procedure te registreren. Het is belangrijk dat bestuursorganen hun eigen registraties doen, zodat het Bibob-register gevuld raakt en de informatiedeling zoals bedoeld in artikel 11a van de Wet Bibob ten volle kan worden bewerkstelligd. Bestuursorganen zijn hier ook toe verplicht ingevolge de Wet Bibob. In de communicatie naar bestuursorganen is in 2023 ook bericht over deze verplichting en de mogelijkheden die het Bibob-register biedt. Het LBB blijft hier ook in 2024 aandacht aan besteden in de communicatie naar bestuursorganen.

Het overzicht van het aantal in het Bibob-register geregistreerde gevaarsconclusies ziet er voor 2023 als volgt uit. Het betreft de registraties per instantie vanaf 1 januari 2023 tot en met 31 december 2023.

Gevaarsconclusies en meldingen terugtrekking geregistreerd door	1 januari 2023	31 december 2023
Landelijk Bureau Bibob	274	604
Gemeenten	10	69
Overig	1	8
Totaal	285	680

Het hoge aantal registraties van het LBB ten opzichte van die van gemeenten komt doordat het LBB ook met terugwerkende kracht (tot vijf jaar terug) gevaarsconclusies en meldingen van terugtrekkingen registreert in het register. Het LBB registreert met terugwerkende kracht op het moment dat er een informatieverzoek via het register over een bepaald subject wordt gedaan. Aanwezige informatie in de eigen administratie van het LBB wordt daarbij in het register geregistreerd voor de verstrekking van een volledig uittreksel vanuit het register.

Met 69 is het aantal registraties van gemeenten en andere bestuursorganen op dit moment nog aan de lage kant. Een reden voor het lage aantal registraties kan zijn dat vrijwel alleen de grootste gemeenten de capaciteit en expertise hebben om eigen Bibob-onderzoeken te doen waar daadwerkelijk gevaarsconclusies uit voortkomen die geregistreerd kunnen worden. Het aantal registraties is echter wel groeiende en het LBB blijft in haar voorlichting onverminderd aandacht besteden aan de registratieplicht voor gemeenten zodat het Bibob-register beter wordt gevuld.

3.3 Overheidsawards: Beste Innovatie van 2023

Het LBB is met het Bibob-register in 2023 genomineerd voor de Overheidsaward voor de beste innovatie binnen de overheid. Bij deze verkiezing, die jaarlijks wordt georganiseerd door de Vereniging voor OverheidsManagement (VOM), worden ook prijzen uitgereikt voor de beste overheidsmanager en beste overheidsorganisatie. Nadat bekend was gemaakt dat het Bibob-register was voorgedragen voor de Award, heeft een team bestaande uit medewerkers van Justis, de beleidsdirectie Directie Veiligheid en Bestuur van het ministerie van Justitie & Veiligheid en de Justitiële Informatiedienst, gewerkt aan een sterke inzending voor de award. In dit document is gemotiveerd waarom het Bibob-register aanspraak zou moeten maken op de titel beste innovatie van 2023.

Deze LBB-inzending werd beloond met een nominatie voor de 'shortlist' voor de verkiezing. Afdelingsmanager Marianne Kraan hield op 22 september ten overstaan van de jury een pitch waarin zij het belang van het Bibob-register en de innovatieve aspecten ten aanzien van informatiedeling onder het voetlicht mocht brengen. Het bleek niet genoeg voor deelname aan de finale, maar de nominatie was een erkenning van de belangrijke positie die het Bibob-register inneemt en vormde een goede gelegenheid om het register bij de relaties van het LBB nog eens onder de aandacht te brengen.

4

Jurisprudentie

In 2023 hebben verschillende rechters uitspraken gedaan over besluiten die zijn gebaseerd op Bibob-adviezen van het LBB. Het LBB volgt de ontwikkelingen in de jurisprudentie en past waar nodig en waar mogelijk de werkwijze hierop aan. Ook betreft het LBB jurisprudentie in de voorlichting aan bestuursorganen.

Hieronder volgen twee gerechtelijke uitspraken die mede aanleiding zijn geweest om de bestaande werkwijze van het LBB met betrekking tot het samenhangcriterium te herzien. Bij het samenhangcriterium gaat het LBB na of er voldoende samenhang bestaat tussen enerzijds geconstateerde strafbare feiten en anderzijds de activiteiten waarvoor de beschikking is aangevraagd.

4.1 Uitspraken

De rechtbank Limburg⁶ oordeelde op 11 juli 2023 over een voorlopige voorziening van verzoeker tegen de weigering van een exploitatievergunning in de gemeente Kerkrade. Aan deze weigering ligt een advies van het LBB ten grondslag, waarin onder meer geconcludeerd is dat sprake is van een ernstig gevaar op de B-grond. Dit baseert het LBB op strafbare feiten, te weten illegale bewoning van het pand waar de vergunning op ziet en valsheid in geschrifte door verzoeker. De rechter wees het verzoek tot het treffen van een voorlopige voorziening af, maar overwoog het volgende met betrekking tot de samenhang: *“de conclusie van de burgemeester dat die feiten overeenkomen of samenhangen met activiteiten waarvoor de onderhavige exploitatievergunning wordt aangevraagd vraagt nadere tekst en uitleg. De ter zitting geponeerde stelling dat het om horeca-activiteiten gaat en dan al snel sprake kan zijn van strafbare feiten in bijvoorbeeld de vorm van valsheid in geschrifte is bepaald te kort door de bocht te noemen.”*

De rechtbank Zeeland-West-Brabant⁷ oordeelde op 31 juli 2023 over een voorlopige voorziening van verzoekster tegen de intrekking van de aan haar verleende exploitatievergunning en Drank- en Horecawetvergunning⁸ in de gemeente Tilburg, eveneens op grond van een Bibob-advies. Door het LBB is onder meer geconcludeerd dat sprake is van een ernstig gevaar op de B-grond.

6 ECLI:NL:RBLIM:2023:4046

7 ECLI:NL:RBZWB:2023:5376

8 Per 1 juli 2021 de Alcoholwetvergunning.

Dit baseert het LBB op strafbare feiten, waaronder het handelen in strijd met de Arbeidstijdenwet door een onderneming uit het concern van verzoekster. Deze onderneming was echter actief in de transportbranche en niet in de horecabranche. De rechter heeft bij wijze van voorlopige voorziening het bestreden besluit geschorst omdat werd getwijfeld of de intrekking in stand kon blijven. Ten aanzien van de samenhang is mede het volgende overwogen: *“De voorzieningenrechter ziet zonder nadere onderbouwing niet in dat er een ernstig gevaar is dat binnen het restaurant van verzoekster overtredingen van de Arbeidstijdenwet zullen plaatsvinden. Daartoe is van belang dat uit de toelichting van verzoekster ter zitting en uit de door het LBB gevonden gegevens voldoende blijkt dat de tegengeworpen gedraging een vrij specifiek aan de transportbranche gerelateerde gedraging is [...]”*

4.2 Gevolgen LBB

Om de adviezen beter bruikbaar te maken voor de afnemers is het LBB in de tweede helft van 2023 gestart met het uitgebreid(er) beschrijven van de redenen waarom het LBB zich op het standpunt stelt dat sprake is van samenhang tussen de strafbare feiten en de activiteiten die mogelijk worden gemaakt door een beschikking. Het LBB ziet op basis van recente jurisprudentie, waaronder in bovengenoemde voorbeelden, een tendens in de rechtspraak waarin de samenhang niet zonder nadere toelichting wordt aangenomen. Hierbij wordt door de rechter niet geoordeeld dat de samenhang ten onrechte is aangenomen, maar wel dat de motivering van het bestaan verdere uitleg behoeft. Het LBB ziet dan ook (vooralsnog) geen aanleiding om de beoordeling óf er sprake is van samenhang aan te passen.

5

Kwaliteits- commissie

De kwaliteit van de Bibob-adviezen wordt mede gewaarborgd door een onafhankelijke kwaliteitscommissie. De kwaliteitscommissie beoordeelt steekproefsgewijs de kwaliteit van de adviezen van het LBB en de zorgvuldigheid waarmee die adviezen worden gemaakt. De kwaliteitscommissie kijkt naar de opbouw van het advies, de wijze waarop de informatie is geselecteerd en weergegeven en de vraag of de analyse van de gebruikte informatie de conclusie van het advies kan dragen.

De bevindingen van de kwaliteitscommissie worden in een jaarlijks verslag gerapporteerd aan de minister voor Rechtsbescherming. Dit verslag wordt door de minister voor Rechtsbescherming vervolgens – samen met onderhavig jaarverslag – aangeboden aan de leden van de Tweede Kamer.

De kwaliteitscommissie Bibob had in 2023 dezelfde samenstelling als in 2022 en bestond uit de volgende leden:

- **De heer mr. F.W.H. van den Emster (voorzitter):** voormalig rechter-plaatsvervanger en voormalig president Rechtbank Rotterdam; voormalig voorzitter Raad voor de Rechtspraak;
- **Mevrouw prof. mr. E.R. Manunza:** hoogleraar Europees en Internationaal aanbestedingsrecht aan de Universiteit Utrecht;
- **De heer prof. mr. dr. E.R. Muller:** decaan en hoogleraar Veiligheid en Recht van de Faculteit Governance and Global Affairs van de Universiteit Leiden;
- **De heer drs. A.H.M. de Jong:** voormalig consultant bij ABDTOPConsult; voormalig directeur-generaal bij het ministerie van OCW en voormalig directeur-generaal bij het ministerie van Financiën;
- **De heer mr. drs. G.A.A. Verkerk:** voormalig burgemeester van Delft en voormalig waarnemend burgemeester van Rijswijk, De Bilt, Ommen en Beekdalen.

De leden van de kwaliteitscommissie ondergaan iedere 5 jaar een veiligheidsonderzoek door de AIVD en beschikken over een verklaring van geen bezwaar. De termijn voor een lid van de kwaliteitscommissie is 4 jaar en kan maximaal 1 keer worden verlengd met nog eens 4 jaar.

In 2023 heeft de kwaliteitscommissie 40 reguliere adviezen van het LBB beoordeeld. De kwaliteitscommissie is over het algemeen positief over de adviestaak van het LBB.

De aanbevelingen van de kwaliteitscommissie richten zich zowel op het onderzoeksproces als op de inhoud van de adviezen. Het LBB past de werkwijze daarop aan waar nodig. De kwaliteitscommissie beschrijft de belangrijkste aanbevelingen in haar jaarverslag. Een inhoudelijke reactie van het LBB op het jaarverslag van de kwaliteitscommissie is als bijlage opgenomen bij het betreffende jaarverslag.

In 2023 heeft het LBB op twee momenten in het jaar een zogenaamd benen-op-tafeloverleg gehad met de kwaliteitscommissie. Daarin is onder meer gesproken over de opbouw van de adviezen, de expertise van het LBB en de informatieleveranciers. Ook is gesproken over ondermijning in het algemeen en over de (toen nog voorgenomen) nieuwe werkwijze van bewijsbeoordeling⁹ van het LBB. Het voornemen is om deze vorm van overleg ook in 2024 te continueren.

⁹ Deze werkwijze is met ingang van 1 maart 2024 door het LBB ingevoerd.

Bibob in de media

De toepassing van de Wet Bibob heeft impact op bestuursorganen en ondernemers. Dit valt terug te lezen in de media. Een kleine greep uit de nieuwsberichten:

“Bouwkavel kopen? In Enschede controleert de gemeente eerst of je geen crimineel verleden hebt”

Wie straks een kavel bij gemeentelijke bouwplannen zoals Leuriks of Eschmarkerveld op het oog heeft, moet rekening houden met een integriteitstoets. Vanaf volgende week verkoopt de gemeente alleen nog kavels aan particulieren als zij door deze screening komen. Met deze en andere aanpassingen op basis van de Wet Bibob zegt het college te willen voorkomen dat zij ongewild criminele activiteiten faciliteert.

[...]

Ook bij een vergunning voor kansspelautomaten, een verhuurvergunning en bij overheidsopdrachten in onder meer de bouw-, ict- en beveiligingssector is een Bibob-toets straks verplicht. De lijst met ‘risicobranches’ wordt bovendien uitgebreid met onder meer massagesalons, tattooshops, kinderopvang, vakantie- en recreatieparken en campings. De aanpassing van de Bibob-regels is een bevoegdheid van het college en wordt dus niet aan de gemeenteraad voorgelegd.”

Bron: Bouwkavel kopen? In Enschede controleert de gemeente eerst of je geen crimineel verleden hebt (2023, 7 december). 1Twente. <https://www.1twente.nl/artikel/3922613/woonkavel-kopen-in-enschede-onderwerpt-de-gemeente-je-eerst-aan-een-bibob-onderzoek>

“Hardere aanpak ondermijnende criminaliteit Ermelo; gemeente stelt coördinator integriteitsonderzoeken aan”

[...]

De komst van de coördinator past in de inzet van het college van burgemeester en wethouders de weerbaarheid te vergroten tegen de georganiseerde ondermijnende criminaliteit. Het gaat om het opwerpen van barrières en actieve toepassing van beleid om ondermijnende activiteiten geen kans te geven. Het toepassen van de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Wet Bibob) moet hieraan ook een bijdrage leveren.

[...]

Met het nieuwe beleid kan ook worden getoetst op het gebied van vastgoedtransacties, subsidies en overheidsopdrachten. Hierdoor is de gemeente beter in staat te voorkomen dat onbewust criminele activiteiten worden gefaciliteerd.”

Bron: Kooijmans, W. (2023, 19 oktober). *Hardere aanpak ondermijnende criminaliteit Ermelo; gemeente stelt coördinator integriteitsonderzoeken aan*. Ermelo’s Weekblad. nl. <https://www.ermelosweekblad.nl/lokaal/politiek/971412/hardere-aanpak-ondermijnende-criminaliteit-ermelo-gemeente-st>

Dit jaarverslag is een uitgave van:

*Justis, de screeningsautoriteit
Ministerie van Justitie en Veiligheid
Postbus 20300 | 2500 EH Den Haag
www.justis.nl*

maart 2024